

Åtvidabergs kommun
Atvidaberg.kommun@atvidaberg.se

Rektorn vid Alléskolan
Jenny.enerby@atvidaberg.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Alléskolan 4-6
i Åtvidabergs kommun

Tillsyn i Alléskolan 4-6

Skolinspektionen genomför tillsyn i Åtvidabergs kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Alléskolan besöktes av Skolinspektionen den 22 och den 23 september 2014.

Fakta om skolenheten

Alléskolan 4-6 bildades höstterminen 2013 med elever och personal från tre skolenheter. Totalt 255 elever är uppdelade i tre årskurser vilka i sin tur omfattar fyra klasser per årskurs. I lokalerna finns också en grundsärskola och ett högstadium som leds av egna rektorer.

Skolenheten leds av en rektor. På enheten finns tre arbetslag. Varje arbetslag har en arbetslagsledare som tillsammans med rektorn, arbetslagsledaren för fritids och rektorn för grundsärskolan ingår i skolenhetens ledningsgrupp. Ledningsgruppen arbetar också tillsammans med rektorn för högstadiet.

Då skolenheten är relativt nybildad finns inga historiska eller aktuella nationella sammanställningar av kunskapsresultaten. Det finns inga resultat av nationella prov. Av skolans egna sammanställningar framgår att under det senaste läsåret, 2013-2014, nådde mellan 75-100 procent av skolans elever i årskurs 6 lägst kunskapskraven för betyget E i varje enskilt ämne. Lägst var resultaten i svenska som andraspråk, matematik, engelska och svenska där måluppfyllelsen varierade mellan 75 och 85 procent. Högst var resultaten i bild, musik, religion, samhällskunskap och teknik med hundra procentig måluppfyllnad.

Till skolenheten hör också ett fritidshem. Kommunens fritidshemsverksamhet kommer att inspekteras under hösten 2014 på kommunövergripande nivå och beskrivs och bedöms i ett särskilt beslut.

Helhetsbedömning

På skolenheten finns en engagerad lärarkår som arbetar mot målen i sin planering av undervisningen. Det finns en ambition att möta elever som vill komma längre och skolbibliotek och andra materiella resurser är tillfredsställande för att nå målen i kurs- och läroplaner.

Skolenheten behöver dock utveckla och förbättra sitt arbete inom ett flertal områden; trygghet och studiero, särskilt stöd, ledning och utveckling samt kvalitetsarbete. Brister i ledning och styrning gör att enheten saknar en vision för sitt arbete vilket får konsekvenser i verksamheten. Skolenhetens kvalitetsarbete behöver förbättras med utgångspunkt i kunskapsresultaten så att ett samlat grepp kan tas kring utvecklingsarbetet. Här är rektorns styrning och ledning med utgångspunkt i det dagliga arbetet en central del för att främja utvecklingen av undervisningen. Vid tidpunkten för tillsynen har dock detta arbete endast påbörjats i vissa fall och i andra fall saknas det. På skolenheten finns, vid tiden för tillsynen, heller ingen sammanställd bild av kunskapsresultaten.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Åtvidabergs kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 22 december 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Åtvidabergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. I detta ingår att kartlägga verksamheten och genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Anmäla till rektorn om en personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling som bygger på aktuell kartläggning för skolenheten och anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehålla en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ansvarar vidare för att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska också se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, framgår att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av hur allvarlig händelsen är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen.

Av tillsynen framgår att det saknas tydliga rutiner för hur kränkande behandling ska utredas, åtgärdas och dokumenteras samt vem som ansvarar för detta samt en kartläggning av verksamheten. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och elever framkommer att ärendegången vid mobbing och kränkningar är oklar. Uppgifter om kränkande behandling av elever anmäls inte alltid till rektorn. Elevhälsan menar att om en elev utsätts för kränkande behandling så ska det anmälas till trygghetsteamet. Elevhälsan diskuterar då med trygghetsteamet om den uppkomna situationen och bedömer om det är en kränkning eller ej. Trygghetsteamet har dock inte påbörjat sitt arbete på skolan, det ska starta först denna höst. Eleverna beskriver att det förekommer mobbing och kränkningar på skolenheten som lärarna inte känner till och när eleverna signalerar, själva eller via sin lärare, är de inte säkra på hur informationen kommer att hanteras. Särskilt problematiskt är relationen till de äldre eleverna på högstadiet då mellanstadieeleverna behöver passera genom högstadiets lokaler på väg till vissa lektioner och till matsalen. Eleverna beskriver att de går tillsammans i större grupper för att minska risken för att som individ bli utsatt för kränkande behandling. Eleverna känner heller inte till vem eller var de ska vända sig när något inträffar.

Den plan mot diskriminering och kränkande behandling som finns på enheten togs fram i samband med att enheten startade hösten 2013 och omfattar verksamheter som idag inte omfattas av skolenheten. Den bygger också på kartläggningar som gjorts i dessa verksamheter. Planen brister i många hänseenden, till exempel vilka åtgärder som ska genomföras under året och på lång sikt och hur de ska följas upp. Den plan som finns vid tiden för besöket skulle ha utvärderats och omarbetats under maj månad.

Bristande rutiner och dokumentation samt att det förekommer att elever känner sig kränkta gör att det inte är säkerställt att ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling bedrivs på skolenheten. Vid tiden för tillsynen framkommer att planen mot diskriminering och kränkande behandling ska tas upp till diskussion inom kort vilket Skolinspektionen ser positivt på.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det inte bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Åtvidabergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta och implementera rutiner enligt författningarnas krav gällande arbetsgången för elever i behov av särskilt stöd vilka omfattar anmälan, utredning, samråd med elevhälsan beslut om och utvärdering av åtgärdsprogram.

- Erbjud eleverna det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Utredda behovet av särskilt stöd skyndsamt.
- Samråda med elevhälsan vid utredningen av en elevs behov av särskilt stöd om det inte är uppenbart att detta inte behövs.
- Ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas i åtgärdsprogrammen.
- Utforma åtgärdsprogram på ett sådant sätt att de kan följas upp och att insatserna kan utvärderas löpande.
- Ge eleven och elevens vårdnadshavare möjlighet att delta vid utarbetandet av ett åtgärdsprogram.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Fatta beslut om anpassad studiegång i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Av skollagen framgår vidare att vid utredningar av särskilt stöd ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Elevhälsans kompetenser måste således finnas tillgängliga i inledningsskedet av utredningen av elevens behov av särskilt stöd.

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Beslut om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår följande. Ett åtgärdsprogram är ett redskap för lärare, annan skolpersonal och rektor i arbetet med att stödja en elev i behov av särskilt stöd, så att han eller hon får förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska vidtas. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planering och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Vidare är det viktigt att de åtgärder som skolan utarbetar och dokumenterar är konkreta och utvärderingsbara, och att de är kopplade till elevens behov och de mål som har satts upp. Rektorn bör också se till att informationen om att överklaga ett beslut om åtgärdsprogram är formulerad på ett sådant sätt att eleven och elevens vårdnadshavare förstår hur de ska gå tillväga. Detta behöver ske skriftligt.

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Det framgår också av skollagen att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska förvaltningslagens bestämmelser om bland annat motivering av beslut tillämpas.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Skolenheten saknar rutiner för arbetet med särskilt stöd och gränsen mot extra anpassningar är oklar. Skilda bilder ges av tillvägagångssättet när det uppmärksammas att en elev inte kommer att nå målen. Vid lärarintervjun och vid intervjun med elevhälsan beskrivs hur processen med särskilt stöd (anmälan till rektorn, utredning och skrivande av åtgärdsprogram) "stannar upp" efter de extra anpassningarna och anmälan till rektorn medan rektorn istället menar att efter anmälan till rektorn skickas ärenden tillbaka till lärargruppen då de just är extra anpassningar. Vid intervju med elevhälsan framkommer å andra sidan att det är oklart om rektorn tar beslut om att skyndsamt utreda behovet av särskilt stöd och i förlängningen upprätta åtgärdsprogram.

De behov som anges i åtgärdsprogrammen är i liten utsträckning kopplade till kunskapsmål och kunskapskrav. Information om att överklaga beslutet saknas i många fall liksom beslutsfattares underskrift. I vissa åtgärdsprogram har elever och föräldrar givits möjlighet att delta i utformningen, i andra inte. Det finns åtgärdsprogram som utvärderats inom den anvisade tiden och åtgärdsprogram utan uppföljningsdatum. Det finns åtgärdsprogram av karaktären "uppföljning" eller "minnesanteckningar" där insatser löpande har dokumenterats utan att några nya beslut fattas. Vid intervju med rektorn framkommer att det under året har funnits en muntlig rutin kring det särskilda stödet men att det under hösten ska bli en mer formell dokumentation.

Vid skolenheten finns ett beslut om anpassad studiegång som är så oklart till sin karaktär att det är ovisst om det kan ses som ett beslut. Underskrift av rektor saknas liksom överklagandehänvisning och motivering med pedagogiska överväganden. Rektorn menar att den dokumentation som finns är åtgärdsprogram med uppföljningar och dokumenterade anpassningar.

Det finns på skolenheten elever som får särskilt stöd utan att det är utrett och beslutat om och det finns elever som enligt utredning är i behov av särskilt stöd men som inte får det. Det finns exempel på elever som har fått betyget F i samma ämne under två terminer utan att ha utretts. Det finns exempel på elever som inte fått betyg i vissa ämnen utan att utredning gjorts. Det finns också elever i behov av särskilt stöd som inte får det på grund av att särskilt stöd endast ges i svenska och matematik. Vid intervju med rektorn framkommer att för en del av de elever som får F i betyg skrivs det in insatser i befintliga åtgärdsprogram vid betygssättningen och i samband med utvecklingssamtal. Någon rutin för att samråda med elevhälsan finns inte, elevhälsan konsulteras i utredningar av särskilt stöd medan andra ärenden inte når dem. Uppgiften om

hur många åtgärdsprogram som finns på skolenheten är inte samstämmig vilket är ett ytterligare exempel på den bristfälliga dokumentationen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolenhetens arbete med särskilt stöd brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Studiehandledning modersmål

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Tillsynen visar att det finns elever som är i behov av studiehandledning men som inte får detta. Rektorn fattar heller inte beslut om denna stödåtgärd.

Studiehandledning på modersmålet ges på skolenheten i vissa språk men inte i alla. De elever som har studiehandledning på modersmålet har detta utan att något formellt beslut är fattat eller utredning gjorts om elevens behov av särskilt stöd. Skolinspektionen vill framhålla att studiehandledning på modersmålet är en särskild stödåtgärd och rektorn ska således besluta om åtgärdsprogram för dessa elever.

Skolinspektionen bedömer att studiehandledning på modersmålet inte ges till de elever som har behov av det. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–10 och 12 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Åtvidabergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn behöver ha god kunskap om det inre arbetet i skolenheten och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektorn ska leda och organisera arbetet så att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Dokumentera kvalitetsarbetet.

Motivering

Av skollagen följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Vidare ska rektorn särskilt verka för att utbildningen utvecklas och att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att på ett systematiskt och kontinuerligt sätt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Läroplanen anger att rektorn, som pedagogisk le-

dare och chef för lärarna och övrig personal på skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Av Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2012:1) om rektors pedagogiska ledarskap framgår att pedagogiskt ledarskap innefattar allt som handlar om att tolka målen samt beskriva aktiviteter för en god måluppfyllelse i relation till de nationella målen i skolan och för att förbättra skolans resultat så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Det betyder att rektorn måste ha kunskap om och kompetens för att tolka uppdraget, omsätta det i undervisning, leda och styra läroprocesser, samt skapa förståelse hos medarbetarna för samband mellan insats och resultat.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. I kvalitetsarbetet måste därmed skolans olika resultat följas upp och analyseras. Av de allmänna råden framgår att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Detta innebär bland annat att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet måste systematiseras och sammanställas så att analyser kan genomföras.

Utredningen visar att rektorns insyn i och kunskap om det inre arbetet i verksamheten är bristfällig. Både rektor, lärare och elevhälsa är överens om. Det utvecklingsarbete som sker på skolenheten är initierat av enskilda lärare i arbetslagen och det tar plats i enskilda klasser eller årskurser. Rektorn efterfrågar inte vad som görs i arbetslagen, däremot efterfrågar arbetslagen vad de ska göra på övergripande skolenivå. Vid skolenheten genomförs inget systematiskt kvalitetsarbete på skolenivå vilket får till följd att det inte finns någon dokumentation utöver det som efterfrågas av kommunen (behöriga lärare, likabehandlingsplan, tester och screeningar). Det finns inte heller någon sammanställning av de betyg som satts under vårterminen 2014. Lärarna beskriver att de har kunskap om individ- och gruppnivå, kunskapsresultaten inom respektive arbetslag (årskurs), men inte för hela skolenheten. Det finns inga särskilda mål för skolenheten på enhetsnivå och det saknas analyser och förslag på åtgärder för att utveckla utbildningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i det pedagogiska ledarskapet och det systematiska kvalitetsarbetet vilket gör att författningarnas krav inte uppfylls. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

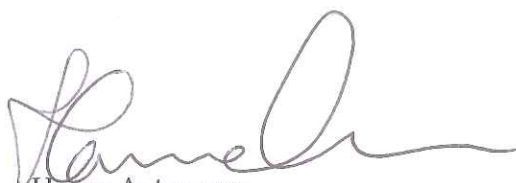
4 kap. 4–6 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Jon Torkelstam och Sofia Lindstrand samt undervisningsråd Malin Lundquist deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Hanna Antonsson
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.